

POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Renata Stępińska (sprawozdawca)
Sędziowie:	SO Ewa Krakowiak SR (del.) Agnieszka Rutkowska
Protokolant:	Krystyna Zakowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2014 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z wniosku C. F. i J. F.

przy uczestnictwie Gminy (...)K.i Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie

z dnia 17 grudnia 2012 roku, sygn. akt I Ns 927/10/P

oraz zażalenia wnioskodawców od postanowienia Sądu Rejonowego dla Krakowa - Podgórze w Krakowie z dnia 2 stycznia 2013 roku, sygn. akt I Ns 927/10/P

postanawia:

1. zmienić zaskarżone postanowienie z dnia 17 grudnia 2012 roku w ten sposób, że nadać mu następujące brzmienie:

„I. stwierdzić, że wnioskodawcy C. F. i J. F., nabyli przez zasiedzenie z dniem 2 września 2009 r. służebność gruntową przysługującą na rzecz każdorazowego właściciela nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), polegającą na prawie przejazdu i przechodu od ul. (...)w K. pasem określonym punktami od 1 do 30 i oznaczonym kolorem żółtym na mapie z projektem służebności gruntowej sporządzonej w dniu 4 grudnia 2013 r. przez biegłego S. W., stanowiącego integralną część niniejszego orzeczenia, obciążającą użytkowanie wieczyste nieruchomości składających się z działek ewidencyjnych nr (...)obr. (...), dla których Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)oraz prawo własności nieruchomości stanowiącej działkę nr (...)obr. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa- Podgórze w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

II. zasądzić od uczestników Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.i Gminy (...)K.na rzecz wnioskodawców C. F.i J. F.solidarnie kwoty po 228,50 zł (dwieście dwadzieścia osiem złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania.”;

2. zasądzić od uczestników Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.i Gminy (...)K.na rzecz wnioskodawców C. F.i J. F.solidarnie kwoty po 178,50 zł (sto siedemdziesiąt osiem złotych pięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

3. nakazać ściągnąć od wnioskodawców C. F. i J. F. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 718,53 zł tytułem wydatków pokrytych tymczasowo ze Skarbu Państwa;

4. oddalić zażalenie;

5. zasądzić od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestników Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.i Gminy (...)K.kwoty po 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 8 kwietnia 2014 roku

Wnioskodawcy C. F. i J. F. w ostatecznie sprecyzowanym wniosku domagali się stwierdzenia, że jako właściciele nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) nabyli w drodze zasiedzenia z dniem 23 marca 2006 r. służebność gruntową obciążającą prawo wieczystego użytkowania działek nr (...) oraz nieruchomość stanowiącą działkę nr (...) polegającą na prawie przejazdu i przechodu szlakiem około 4 metrów szerokości, stanowiącym utwardzoną drogę przebiegającą przez powyższe nieruchomości do drogi publicznej ul. (...).

Uczestniczka Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w K. wniosła o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania, wskazując, iż w 2003 r. została ustanowiona na rzecz wnioskodawców służebność przechodu i przejazdu przez działkę (...), zapewniająca im dostęp do drogi publicznej - ul. (...). Ponadto droga dojazdowa z której korzystają wnioskodawcy została wybudowana przez spółdzielnię oraz brak jest trwałego widocznego urządzenia poczynionego nakładem wnioskodawców.

Uczestniczka Gmina (...)K.wniosła o oddalenie wniosku i zasądzenie kosztów postępowania, wskazując, iż nie było możliwe korzystanie ze szlaku drożnego od 1976 r., z uwagi na budowę bloków.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 17 grudnia 2012 r., sygn. I Ns 927/10/P, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie w punkcie I oddalił wniosek, w punkcie II zasądził od wnioskodawców J. F.i C. F.solidarnie na rzecz uczestnika Spółdzielni Mieszkaniowej (...)kwotę 257 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania i punkcie III zasądził od wnioskodawców solidarnie na rzecz uczestnika Gminy (...)K.kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania

Sąd I instancji ustalił, iż umową przenoszącą własność z dnia 28 stycznia 1977 r. wnioskodawcy C. F. i J. F. nabyli na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej własność nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), na której stał budynek mieszkalny wynajmowany przez nich od 1976 r. Działka ta wskutek częściowego wywłaszczenia nieruchomości podzieliła się na działki nr (...), przy czym działka nr (...) pozostała własnością wnioskodawców. Na działce (...) stoi budynek, w którym wnioskodawcy zamieszkują od 1976 r. oraz prowadzą działalność gospodarczą.

Działka (...)powstała z działki nr (...)oraz działka ewidencyjna (...)stanowią własność Gminy (...)K., na podstawie decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...)z dnia 23 marca 1998 r. Nieruchomość ta znajduje się w użytkowaniu wieczystym Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w K.. Nieruchomość stanowiąca działkę nr (...)jest własnością Gminy (...)K., na podstawie decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...)z dnia 24 września 2001 r.

W latach 1976-1979 Spółdzielnia Mieszkaniowa (...)przeprowadziła inwestycję budowlaną, w ramach której powstały bloki mieszkalne przy ul. (...)o numerach (...), (...), (...)i (...)(dawna nazwa ul. (...)). Podczas trwającej budowy

bloków, szlaki drogowe wiodące do bloków od ulicy (...) były utwardzone przez spółdzielnię płytami betonowymi. Po wybudowaniu budynków, w okresie pomiędzy kwietniem, a sierpniem 1979 r. płyty betonowe zostały zastąpione asfaltem, który w takim samym kształcie istnieje obecnie. Zarówno ułożenie płyt, jak i utwardzenie asfaltem było sfinansowane ze środków spółdzielni. Przed wylaniem asfaltu na drogi wewnętrzne osiedla, J. F. w latach 1977-1978 wybetonował fragment działki nr (...), tworząc podjazd prowadzący do własnej posesji i niwelując różnicę poziomów pomiędzy tymi działkami. Wybetonowany fragment był ograniczony chodnikiem prowadzącym wokół bloku nr (...) oraz ułożonymi wówczas płytami betonowymi, wyznaczającymi szlaki jezdne. Około 2005 r. w granicach istniejącego podjazdu betonowego wnioskodawcy ułożyli kostkę brukową. W granicy działki nr (...) przy podjeździe, od czasu jego urządzenia, istnieje brama wjazdowa oraz furta wejściowa na posesję wnioskodawców. Od chwili urządzenia podjazdu wnioskodawcy korzystali z urządzonego przez spółdzielnię szlaku drożnego, wjeżdżając na ul. (...) oraz parkowali pojazdy na utwardzonym podjeździe. Wnioskodawcy od chwili zamieszkania prowadzą na swojej posesji działalność gospodarczą, polegającą na produkcji pędzli. Obecnie osoby z rodziny wnioskodawców posiadają cztery samochody, w tym dwa dostawcze, którymi poruszają się powyższą trasą 8-10 razy dziennie.

Wybrukowany podjazd przed bramą w najwęższym odcinku ma szerokość 3,65 m, w najszerszym miejscu 4,40 m, łącznie zajmuje powierzchnię około 20 metrów kwadratowych. Powierzchnia asfaltowa pokrywa całą szerokość dróg wewnętrznych, stanowiących dojazdy do bloków, które to drogi przebiegają nieregularnie przez działki nr (...), a także nr (...) w dalszej części osiedla, w niektórych fragmentach są poszerzone stanowiąc parkingi lub zatoczki i dochodzą między innymi do ulicy (...). Przy bloku nr (...) w pobliżu posesji wnioskodawców, pas drogowy jest poszerzony, jako podjazd do komory zsykowej umieszczonej w tym budynku.

Dnia 10 grudnia 2003 r. mocą umowy na rzecz każdorazowych właścicieli nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) została ustanowiona służebność przejazdu i przechodu szlakiem o szerokości 3 metrów, przez stanowiącą własność Gminy (...) K. działkę nr (...) do drogi publicznej - ulicy (...). Szlak drogowy biegnący od posesji wnioskodawców od ul. (...) jest utwardzony na szerokości 3 metrów. Wnioskodawcy nie użytkują jej, uznając że jest za wąska dla samochodów dostawczych oraz niewygodna, z uwagi na odbywający się nią ruch pieszy.

Pismem z dnia 28 sierpnia 2009 r. wnioskodawcy zostali wezwani przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w K. do zlikwidowania urządzonego podjazdu. Pismem z dnia 18 stycznia 2010 r. wnioskodawcy zwrócili się do niej o ustanowienie na ich rzecz służebności, przebiegającej szlakiem przez działki nr (...). Wnioskodawcy prowadzili ze spółdzielnią rozmowy w sprawie ustalenia czynszu dzierżawnego, które jednak nie dały rezultatu, gdyż nie zaakceptowali zaproponowanej im stawki czynszu.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o przedłożone do akt sprawy niekwestionowane dokumenty, zeznania świadków i stron, którzy zeznawali spójnie i zgodnie przedstawili sposób korzystania przez wnioskodawców ze szlaku drożnego. Ponadto przeprowadzone w toku sprawy oględziny, potwierdziły ich zeznania. Sąd Rejonowy przyjął opinię biegłego geodety, która nie była kwestionowana przez strony.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Rejonowy cytując art. 292 k.c. wskazał, iż postępowania dowodowe w niniejszej sprawie pozwoliło ustalić, iż wnioskodawcy w latach 1977-1978 urządzili podjazd do swojej nieruchomości, "przedłużając" tym samym istniejącą drogę zbudowaną przez spółdzielnię. Sąd I instancji powołał się na szereg orzeczeń Sądu Najwyższego, jak również na poglądy doktryny, iż służebność gruntową można nabyć tylko wtedy, gdy polega ona na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Założenie trwałego i widocznego urządzenia stanowi ostrzeżenie dla zainteresowanego właściciela nieruchomości, że jeśli będzie tolerował korzystanie z jego nieruchomości, może dojść do obciążenia nieruchomości służebnością gruntową. W świetle tych rozważań Sąd Rejonowy uznał, iż za trwałe i widoczne urządzenie może być uznany jedynie podjazd wykonany przez wnioskodawców, skoro szlak drożny wiodący do ul. (...) w K. w pozostałej części został wykonany i sfinansowany w całości przez spółdzielnię. Powołując się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2007 r., III CSK 90/2007, wskazał, że przedmiotem zasiedzenia może być jedynie służebność określonej treści, nie zaś bliżej nieokreślone na gruncie prawo do korzystania z przechodu i przejazdu. Urządzenie w rozumieniu art. 292 k.c. musi determinować określony kształt, przebieg służebności i o tym właśnie ostrzegać właściciela. Utwardzony

przez wnioskodawców podjazd, stanowi jedynie niewielki ułamek szlaku drożnego objętego wnioskiem o zasiedzenie. Ponadto Sąd I Instancji wskazał, iż nabycie przez wnioskodawców spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego z zasobów spółdzielni oraz uzyskanie członkostwa w spółdzielni jest okolicznością irrelevantną dla niniejszego postępowania. W konsekwencji oddalił wniosek jako bezzasadny, a o kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. obciążając nimi wnioskodawców, albowiem ich wniosek został oddalony, a interesy uczestników były sprzeczne.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 2 stycznia 2013 r., sygn. I Ns 927/10/P, Sąd Rejonowy dla Krakowa-Podgórze w Krakowie nakazał ściągnąć od wnioskodawców C. F. i J. F. na rzecz Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie kwotę 1.608,23 zł, tytułem kosztów sądowych tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

W uzasadnieniu wskazał, iż w sprawie zapadło orzeczenie kończące postępowanie, zaś w toku postępowania przeprowadzony był dowód z opinii geodety, któremu postanowieniem z dnia 12 marca 2012 roku przyznano tytułem wynagrodzenia kwotę 2.108,23 zł, postanawiając o wyłożeniu tymczasowo ze środków budżetowych Skarbu Państwa-Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie kwoty 1.608,23 zł.

Sąd Rejonowy jako podstawę prawną rozstrzygnięcia wskazał przepisy: art. 1081 k.p.c., art. 83 ust. 1 i 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 520 § 3 k.p.c. podając, że skoro wniosek został oddalony, a interesy uczestników były sprzeczne, to ww. wydatkami należało obciążyć wnioskodawców.

Postanowienie z dnia 17 grudnia 2013 r. zaskarżyli w całości wnioskodawcy, podnosząc następujące zarzuty:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 292 k.c. poprzez jego błędną wykładnię oraz w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, iż podjazd posadowiony przez wnioskodawcę na nieruchomości, oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) ((...)) nie może być uznany za widoczne i trwale urządzenie, z którego korzystanie umożliwia nabycie służebności gruntowej na drodze zasiedzenia oraz poprzez przyjęcie, iż dla uwzględnienia wniosku konieczne jest posadowienie całego urządzenia przez podmiot korzystający, co nie znajduje oparcia tak w wykładni literalnej powyższego przepisu oraz w dokładnie analizowanym orzecznictwie sądowym;

- art. 352 § 1 k.c. poprzez niesłuszne przyjęcie, iż wnioskodawcy nie posiadali służebności gruntowej o in concreto ustalonej treści, w sytuacji gdy droga wewnętrzna, do której przylega podjazd posadowiony przez nich, łączy się tylko i wyłącznie z drogą publiczną ul. (...) w K..

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, a mianowicie:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na sprzecznym z regułami prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego przyjęciu, iż poruszanie się przez wnioskodawców oraz osoby z ich rodziny począwszy od chwili zamieszkania, aż do czasów obecnych, tj. przez przeszło 30 lat i przy pomocy co najmniej czterech pojazdów, także dostawczych w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, w wymiarze 8-10 razy dziennie, nie jest korzystaniem widocznym, tj. spełniającym przesłankę ostrzegawczego charakteru posiadania służebności dla uczestników postępowania;

- art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 361 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., poprzez jedynie częściowe wyjaśnienie podstawy prawnej zaskarżonego postanowienia i oparciu go na fragmentarycznej analizie poglądów wyrażonych w orzecznictwie dla rozstrzygnięcia kwestii prawnej budzącej poważne wątpliwości doktrynalne, przy jednoczesnym pominięciu istotnych z punktu widzenia rozważań prawnych, ustalonych okoliczności stanu faktycznego sprawy.

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego orzeczenia mający wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia, a mianowicie:

- nieprawidłowe, gdyż obarczone błędem logicznym, przyjęcie przez Sąd I instancji, iż wnioskowana przez apelujących treść służebności gruntowej przejazdu i przechodu przez przedmiotowe nieruchomości ma nieustaloną i niezdeteminowaną treść, sytuacji gdy nigdy nie budziło wątpliwości, iż żądanie dotyczy nabycia w drodze zasiedzenia ograniczonego prawa rzeczowego w przedmiocie dojazdu konkretną drogą wewnętrzną, wprost prowadzącą do ulicy (...) w K. oraz w sytuacji gdy dopuszczono dowód z opinii biegłego geodety dla wyznaczenia szlaku drożnego w terenie i szlak ten ostatecznie ustalono i opisano w opinii z dnia 2 lutego 2012 roku;

- błędne przyjęcie, iż wykonany przez wnioskodawcę podjazd nie determinuje treści szlaku drożnego na przedmiotowych nieruchomościach obciążonych, w sytuacji gdy stanowi on podłączenie do konkretnej drogi wewnętrznej, która wbrew stanowisku Sądu I instancji, posiada jedynie dwie ślepe zatoczki oraz nie rozpościera się na znacznej powierzchni, a jej funkcją jest wyłącznie umożliwienie dojazdu do ul. (...) w K..

Podnosząc powyższe zarzuty, wnioskodawcy wnieśli o zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez stwierdzenie nabycia przez nich jako właścicieli nieruchomości stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...), jak również na rzecz kaźdoczesnego właściciela tej nieruchomości - z dniem 29 stycznia 2007 roku służebności gruntowej obciążającej prawo wieczystego użytkowania nieruchomości składających się z działek ewidencyjnych nr: (...) oraz nieruchomości stanowiącej działkę nr (...), polegającą na prawie przejazdu i przechodu szlakiem drożnym o szerokości ok. 4 metrów, stanowiącym utwardzoną drogę przebiegającą przez powyższe nieruchomości do drogi publicznej ul. (...) w K. oraz o zasądzenie od uczestników na ich rzecz wnioskodawców kosztów postępowania; względnie o zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez stwierdzenie nabycia służebności gruntowej o treści jak wyżej - z dniem 1 września 2009 roku, tj. po wyłożeniu drogi wewnętrznej asfaltem oraz o zasądzenie od uczestników na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego jej rozpoznania.

W obszernym uzasadnieniu, apelujący odwołali się licznych poglądów judykatury i doktryny, dowodząc, że spełnili przesłanki zasiedzenia służebności.

Wnioskodawcy zaskarżyli również postanowienie z dnia 2 stycznia 2013 r. w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie:

- art. 108¹ k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 520 § 3 k.p.c., polegające na zastosowaniu dyspozycji tego pierwszego przepisu, przewidującego wydanie rozstrzygnięcia uzupełniającego postanowienie ad meritum po prawomocnym zakończeniu postępowania, poprzez orzeczenie o obowiązku uiszczenia kosztów sądowych, w sytuacji gdy postanowienie co do istoty sprawy było nieprawomocne, a termin do wniesienia apelacji pozostał otwarty, co mogło doprowadzić do zmiany aktualnie niekorzystnego dla nich rozstrzygnięcia i w konsekwencji odpadnięcia podstawy z art. 520 § 3 k.p.c., zastosowanej przedwcześnie;

- art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 363 § 1 k.p.c., polegające na oparciu zaskarżonego postanowienia na zasadzie ponoszenia kosztów postępowania przyjętej w nieprawomocnym orzeczeniu co do istoty sprawy z dnia 17 grudnia 2012 roku, które do prawomocnego zakończenia sprawy nie powinno wywierać skutków prawnych, a tym samym posiadać prejudycjalnego charakteru.

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, albowiem jest ono przedwczesne oraz o zasądzenie od uczestników na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Uczestniczka Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w K. wniosła o oddalenie apelacji i zażalenia wnioskodawców oraz o zasądzenie od nich na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu wskazała, iż rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe, a dla stwierdzenia zasiedzenia służebności przejazdu i przechodu, niezbędnym jest wykazanie, iż cały szlak drożny wiodący do ul. (...) został wykonany przez wnioskodawców.

Uczestniczka Gminy (...)K.wniosła o oddalenie apelacji i zażalenia wnioskodawców oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na jej rzecz w postępowaniu przez Sądem II instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawców była zasadna i skutkowałą zmianą zaskarżonego postanowienia.

W ocenie Sądu Odwoławczego, Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które nie pozostają w sprzeczności z zasadami logicznego myślenia i doświadczenia życiowego oraz nie wykazują błędów natury faktycznej, dlatego też Sąd Okręgowy przyjął je za własne. Nadto ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawcy od chwili położenia przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w K. betonowanych płyt, a następnie od chwili ich wyasfaltowania, tj. licząc najpóźniej od 1 września 1979 r. przechodzili i przejeżdżali do swojej nieruchomości od ul. (...) w K. pasem określonym punktami od 1 do 30 i oznaczonym kolorem żółtym na mapie z projektem służebności gruntowej, sporządzonej w dniu 4 grudnia 2013 r. przez biegłego S. W..

Dowód: opinia biegłego S. W. z 4 grudnia 2013 r. k. 286

Sąd Odwoławczy w pełni przyjął opinię biegłego geodety S. W. z dnia 4 grudnia 2013 r., albowiem była ona rzetelna, jasna i nie była kwestionowana ani przez wnioskodawców, ani uczestników.

Zdaniem Sądu Okręgowego, zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych i naruszenia prawa procesowego zostały w apelacji błędnie sformułowane, gdyż ich uzasadnienie wskazuje, że w istocie wnioskodawcy zarzucają naruszenie przez Sąd I instancji prawa materialnego, a mianowicie art. 292 k.c. i art. 352 § 1 k.c., przez niewłaściwe ich zastosowanie i przyjęcie, że wykonany przez wnioskodawców podjazd nie może być uznany za trwałe i widoczne urządzenie, a także przyjęcie, iż nie posiadali oni służebności gruntowej o in concreto ustalonej treści.

Natomiast trafne były zarzuty naruszenia art. 292 k.c. i art. 352 § 1 k.c., albowiem Sąd Odwoławczy dzieląc ustalenia stanu faktycznego sprawy, nie podziela w całości jego oceny prawnej, dokonanej przez Sąd I instancji.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazał, iż służebność gruntową można nabyć tylko wtedy, gdy polega ona na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia, wykonanego przez posiadacza służebności. Pogląd ten Sąd Odwoławczy w niniejszym składzie w pełni aprobuje i uważa, że urządzenie przez wnioskodawców podjazd, który został później wybrukowany, stanowi widoczne i trwałe urządzenie z rozumieniu art. 292 k.c., z którego korzystali wnioskodawcy. Zwrócić należy uwagę, że jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały 7 sędziów z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/2011, LexPolonica nr 2585405, ustawa nie precyzuje pojęcia „trwałego i widocznego urządzenia”, pozostawiając uściślenie tego określenia wykładni na tle konkretnego stanu faktycznego. W judykaturze przyjmuje się, że za trwałe i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k.c. należy rozumieć trwałą postać widocznego przedmiotu będącego rezultatem świadomego działania człowieka, który ponadto odpowiada treści służebności pod względem gospodarczym, nie może ono zatem powstać wskutek działania sił natury. Chodzi tu o odpowiednie urządzenie materialne umożliwiające lub ułatwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 1969 r., II CR 516/68, OSNCP 1969/12 poz. 220 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2002 r., II CKN 160/2000, LexPolonica nr 385117). Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi ono być widoczne (orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 1960 r., 2 CR 951/59, OSN 1961/I, poz. 20). Od konkretnych okoliczności faktycznych będzie zależała ocena, czy określone dzieło pracy ludzkiej, które może polegać nie tylko na wybudowaniu, ale także na udziale w budowie lub wyremontowaniu urządzenia jest trwałym i widocznym urządzeniem w rozumieniu art. 292 k.c. Przykładami trwałego i widocznego urządzenia na nieruchomości, z której korzysta posiadacz w zakresie odpowiadającym treści służebności są zdaniem Sądu Najwyższego rowy odwadniające, **nasypy**, studnia, groble, utwardzenie na gruncie szlaku drożnego, **mostek**, osadnik widoczny na powierzchni ziemi wraz z dołączoną do niego rurą kanalizacyjną, znajdującą się pod powierzchnią gruntu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 1969 r., II CR 516/68, OSNCP 1969/12 poz. 220, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 1988

r., IV CR 45/88, OSNCP 1990/2 poz. 33 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2002 r., V CKN 972/2000, OSP 2003/7-8, poz. 100).

Zgodzić się należy z apelującymi, iż stanowisko uczestników, że do zasiedzenia służebności gruntowej niezbędne jest wykazanie, iż cały szlak drożny wiodący do ul. (...) został wykonany przez wnioskodawców nie znajduje oparcie zarówno w judykaturze, jak i doktrynie. Również nie mogą odnieść skutku zarzuty, że wnioskodawcy nie ponieśli kosztów budowy drogi i kosztów związanych z jej naprawą i utrzymaniem.

Sąd Odwoławczy nie podzielił oceny Sądu Rejonowego, że urządzony przez wnioskodawców podjazd, nie determinuje treści służebności. Jak wynika z niekwestionowanego stanu faktycznego, szlak drożny wykonany przez spółdzielnię, łączy się tylko z jedną drogą publiczną - ul. (...) w K.. Widoczne na mapie z projektem służebności sporządzonej przez biegłego geodetę S. W. w dniu 4 grudnia 2013 r. rozwidlenie w kierunku południowym, biegnie w głąb osiedla i jest ulicą ślepą. Z zeznań świadków i uczestników postępowania wynika jednoznacznie, iż wnioskodawcy korzystali ze szlaku drożnego w jeden sposób, a mianowicie by dostać się do ulicy (...). Zdaniem Sądu Odwoławczego, urządzenie podjazdu w tym konkretnym stanie faktycznym, determinuje treść służebności gruntowej.

Postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawcy spełnili przesłanki z art. 292 w zw. z art. 285 i art. 352 § 1 k.c. oraz art. 172 § 2 k.c., albowiem byli posiadaczami służebności gruntowej, tj. korzystali z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przejazdu i przechodu w sposób wyżej opisany. Wnioskodawcy byli świadomi, iż nie posiadają służebności ustanowionej na gruncie sąsiednim, a zatem uprawnione jest stwierdzenie, iż posiadali służebność gruntową w złej wierze. Bieg zasiedzenia rozpoczyna się od dnia przystąpienia przez samoistnego posiadacza służebności gruntowej do jej wykonywania, tzn. do korzystania z urządzenia, o którym mowa w zdaniu 1 art. 292 k.c. w zakresie odpowiadającym treści służebności. (komentarz do art. 292 k.c. w Kodeks cywilny. Komentarz. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe, Rudnicka Jolanta, Rudnicki Stanisław, Rudnicki Grzegorz, Warszawa 2013 r.). Ustalając termin, od którego należy liczyć bieg zasiedzenia, Sąd II instancji miał na uwadze zeznania wnioskodawcy J. F., który wskazał iż: (...) wylała spółdzielnia, na całym osiedlu jest beton, na którym z kolei został wylany asfalt. (...) Ja wykonałem podjazd w ten sposób, że wybetonowałem podjazd, czyli za bramą do asfaltu. Jak ja to robiłem to jeszcze asfaltu nie było tylko były płyty betonowe, położone płyty betonowe. Jak wynika z ustaleń Sądu I instancji, asfalt został położony w okresie od kwietnia 1979 r. do sierpnia 1979 r. Z uwagi na fakt, że wnioskodawca nie był w stanie wskazać konkretnej daty, w której wykonał podjazd, pierwszą możliwą do ustalenia datą był 1 września 1979 r., albowiem w tej dacie na osiedlu położony był już asfalt, a jak wynika z zeznań wnioskodawcy, podjazd wykonał wcześniej. Zatem niewątpliwie co najmniej od dnia 1 września 1979 r. wnioskodawcy korzystali z nieruchomości uczestników, w sposób odpowiadający treści służebności przejazdu i przechodu. Przed datą 1 października 1990 r. nie było możliwe zasiedzenie nieruchomości stanowiących własność państwową. Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 nr 55, poz. 321), jeżeli przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy istniał stan, który według przepisów dotychczasowych wyłączał zasiedzenie nieruchomości, a według przepisów obowiązujących po wejściu w życie tej ustawy prowadzi do zasiedzenia, zasiedzenie biegnie od dnia wejścia jej w życie; jednakże termin ten ulega skróceniu o czas, w którym powyższy stan istniał przed wejściem w życie ustawy, lecz nie więcej niż o połowę. Na gruncie niniejszej sprawy, 30 letni okres zasiedzenia liczony jest zatem od dnia 1 października 1990 r., przy czym okres ten jest skrócony o okres od 1 września 1979 r. (okres ten nie przekracza połowy 30-letniego terminu zasiedzenia). W konsekwencji należy uznać, że 30-letni termin zasiedzenia upłynął z dniem 1 września 2009 roku.

Nie można podzielić poglądów uczestniczek, że uwzględnienie wniosku jest niesprawiedliwe, skoro nieruchomość wnioskodawców została pozbawiona dostępu do drogi w następstwie wywłaszczenia części działki nr (...). Nadto uczestniczki i ich poprzednicy prawni mieli okres 30 lat, w ciągu których mogli podjąć środki prawne, aby nie dopuścić do zasiedzenia służebności.

Podkreślić należy, iż dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, irrelevantna była kwestia ustanowienia służebności gruntowej, zapewniającej wnioskodawcom dostęp do ich nieruchomości od ul. (...). Kwestia ta w żaden sposób nie wpływała na realizację przesłanek zasiedzenia ww. służebności gruntowej.

Uwadze Sądu Odwoławczego nie uszedł fakt, iż uczestniczka Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w K. nabyła prawo użytkowania wieczystego działki nr (...), ale już po zakończeniu biegu terminu zasiedzenia przedmiotowej służebności gruntowej. Z uwagi na deklaratoryjny charakter postanowienia stwierdzającego zasiedzenie, uwzględniono stan prawny obowiązujący na dzień 1 września 2009 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie z dnia 17 grudnia 2012 roku, zgodnie z żądaniem apelujących, przy uwzględnieniu opinii biegłego geodety S. W. z dnia 4 grudnia 2013 r.

W konsekwencji nastąpiła też zmiana wyrzeczenia o kosztach postępowania, o których orzeczono na zasadzie art. 520 § 3 k.p.c., albowiem wniosek C. F. i J. F. został uwzględniony w całości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 maja 2011 r., III CZ 27/2011, LexPolonica nr 3925487, w sprawie o zasiedzenie, w której uczestnik żąda oddalenia wniosku, zachodzi sprzeczność interesów uczestników postępowania, uzasadniające rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zgodnie z art. 520 § 3 zdanie pierwsze k.p.c. Na koszty postępowania przed Sądem I instancji, złożyły się: opłata od wniosku - 200 zł, wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawców - 240 zł, stosownie do § 8 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jed. Dz. U. z 2002 r., nr 163 poz. 1348) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.

Ponieważ apelacja wnioskodawców została uwzględniona, Sąd II instancji obciążył kosztami postępowania odwoławczego uczestniczki po połowie, na zasadzie art. 520 § 3 k.p.c., z tych samych przyczyn, które legły u podstaw wyrzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. Na koszty te złożyły się: opłata od apelacji – 200 zł, wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawców – 120 zł, stosownie do § 8 pkt 3 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jed. Dz. U. z 2002 r., nr 163 poz. 1348) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł.

Równocześnie odnośnie kosztów postępowania w zakresie wynagrodzenia biegłego za sporządzenie opinii z dnia 4 grudnia 2013 r., Sąd Okręgowy uznał, że winni ponieść je wnioskodawcy na art. 83 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., albowiem wydatki te, pokryte tymczasowo ze Skarbu Państwa związane były z postępowaniem zainicjowanym przez nich i prowadzonym w ich interesie, a nie zachodziły podstawy, aby miały je ponosić uczestniczki. Koszty te wnioskodawcy musieli ponieść, niezależnie od stanowiska, które zajęły uczestniczki

Natomiast w ocenie Sądu Odwoławczego, zażalenie wnioskodawców na postanowienie z dnia 2 stycznia 2013 r. nie mogło odnieść skutku, albowiem mimo błędnego uzasadnienia, odpowiada prawu.

Zgodzić się należy ze skarżącymi, że jeżeli sąd nie orzekł w toku postępowania o obowiązku poniesienia kosztów sądowych lub orzeczeniem nie objął całej kwoty należnej z tego tytułu, to sąd wydaje postanowienie w tym przedmiocie, przy czym orzeczenie to wydaje po prawomocności orzeczenia co do istoty sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2010 r., I CSK 555/09). Jednakże wobec rozpoznania apelacji wnioskodawców, a zatem wydania orzeczenia co do istoty sprawy, brak było podstaw, by uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w sytuacji, gdy drugi zarzut – naruszenia art. 530 § 3 k.p.c. nie był trafny. Mimo uwzględnienia apelacji i wydania rozstrzygnięcia korzystnego dla wnioskodawców, zasadne było, by wydatkami na wynagrodzenie biegłego, tj. zaliczką na biegłego i wydatkami, które pokryte zostały tymczasowo ze Skarbu Państwa, obciążyć wnioskodawców, na podstawie art. 83 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 520 § 1 k.p.c., z tych samych przyczyn, które opisano wyżej, odnośnie kosztów opinii biegłego z dnia 4 grudnia 2013 r.

Ref. SSR E. S.-S.